

Ümumi Vətəndaş Hərəkatı
„Çoxmillətli Gürcüstan“

Avropa seçimi- gələcəyə gedən yol

Tbilisi
2016

Publikasiya Ümumi –Mülki hərəkət “Cox Millətli Gürcüstan” tərəfindən, “Demokratiya üçün, Milli dəstək”(National Endowment for Democracy) fondunun maliyyələşdirilməsi ilə dəstəkləndi, lahiyyənin “Mülkü Cəmiyyətin etnik azlıqların kompakt yaşadıqları bölgələrdə gücləndirilməsi” ərafəsində. Onun məzmununa yalnız Ümumi –Mülki hərəkət “Cox Millətli Gürcüstan” cavabdehdir. Ola bilsin “Cox Millətli Gürcüstan” nəzərləri fond “Demokratiya üçün, Milli dəstək”fikirləri ilə təsadüf edilməsin.

Mündəricət:

1. Giriş
2. "Gürcüstan –Avropa İttifaqının asosiyası haqqında səzaiş" ümumi siyasi kontekst
3. "Gürcüstan –Avropa İttifaqının asosiyası haqqında razılaşma"-nın məqsədləri
4. "Gürcüstan –Avropa İttifaqının asosiyası haqqında səzaiş " –ə imza atan tərəflər tərəfindən üzərilərinə götürülmüş öhdəliklər
5. "Gürcüstan –Avropa İttifaqının asosiyası haqqında səzaiş "-in mahiyyəti
6. Dərin və hərtərəfli azad ticarət sahəsi
7. Dərin və hərtərəfli azad ticarət sahəsinin formalaşdırılması ilə əldə edilmiş ümumi Dövlət xeyirxahlığı
8. Dərin və hərtərəfli azad ticarət sahəsinin formalaşmasından əmələ gəlmiş Dövlət öhdəlikləri və onun realizasiyasının nəticələri
9. "Gürcüstan –Avropa İttifaqının asosiyası haqqında səzaiş "-in realizasiyasından əmələ gələn ümumi ictimai xeyirxahlıq
10. "Gürcüstan –Avropa İttifaqının asosiyası haqqında səzaiş " və onun realizasiyasının prosesində olan problemlər

1. Giriş

"Gürcüstan –Avropa İttifaqının asosiyası haqqında səzaiş "Gürcüstanın yaxın tarixində ən iddialı və yüksək dəyərli problemidir. Uyğun olaraq, Gürcüstan hakimiyyəti tərəfindən parapitləri ilə və sonra imzalamaqla Avropa İttifaqı və Gürcüstan arasında yeni etap başlandı hansiki, təxmini olaraq Gürcüstan və Avropa İttifaqı arasında siyasi, iqtisadi və ticarət əlaqələrini yüksəldəcək.

Situasiya analizi bildirir ki, bir tərəfdən Gürcüstan Hakimiyyəti reforma prosesində Avropa İttifaqının standartları və təcrübəsi daha da yaxınlaşdırma məqsədi ilə prioritetli sahədə Məhkəmə hakimiyyətinin azadlığının böyüdülməsi, ədalət mövcudluğu, ədalətli məhkəmə hüquqlarının qorunması ,miqrasiyanın idarəsi və insanla ticarətin əksinə keyfiyyətli mübarizə, təşkil edilmiş cinayətin və korupsiyanın əksinə mübarizə; qanunsuz narkotik dövrəsinin prevensiyası və onun əksinə olaraq fəal mübarizə; personal məlumat müdafiəsinin qorunması və terorizmi maliyyələşdirmə prevensiyası və ba. gücləndirsin , İkinci tərəf Avropa İttifaqı Gürcüstanın Avropa ilə inteqrasiyasının prosesində tərəfdar olaraq daha çox güvvə ayırmalıdır.

Qeyd edilmiş fonda Avropa inteqrasiyası prosesinə qarşı Gürcüstan əhalisinin tərəfdarlığı və Gürcüstan Hakimiyyətinin dövləti Avropa standartlarına və təcrüblərinə yaxınlaşdırma səyləri çox vacib oldu və aktual xasiyyətə çevrildi o geniş ictimai problemlər fonunda hansiki, gürcü cəmiyyətində artırılması görünür.

Xüsusilə, Gürcüstan vətəndaşlarının o cümlədən, etnik azlıqların , Avropa inteqrasiyası prosesi haqqında çox az məlumatları var,

Eləcə də "Gürcüstan –Avropa İttifaqının asosiyası haqqında səzaiş "-dən əmələ gələn ümumi ictimai xeyrixahlıqların (sosial və iqtisadi imkanların, insan hüquqlarının qorunmasını yüksəlməsi və demokratiyanın səviyyəsinin artırılması, eləcədə təhlükəsizliyin yüksək keyfiyyəti və başqa) haqqında.

Qeyd ediləni nəzərə alaraq Gürcüstan əhalisi xüsusilədə etnik azlıqlara aid olan dəstələri məlumatlaşdırmaq dahada mənalıdır və təcili olan bir məsəldir, o qədər ki nəqədər ki, razılaşma realizasiyanı xüsusiyyət olaraq yeni sahəyə ötürür Dövlətdə insan hüquqlarının , onlardan azlıqların hüquqlarının qorunma dinamikası necəki, onların sosial , iqtisadi və ya başqa vəsaitlərinin və potensial realizasiyası üçün. Qeyd ediləndən əmələ

gələrək əhalinin məlumatlandırılması yeni əmələ gəlmiş imkanlar haqqında dərin və lazımlı xasiyyət daşıyır.

Geniş cəmiyyət üçün məlumdur ki, 2013-cü ilin 29 noyabrında Vilnyusda “Şərqi partnyoru” samitində, Gürcüstan və Avropa İttifaqı arasında asosiyası haqqında razılaşma parapirləşməsinin rəsmi mərasimində, Gürcüstanın Xarici İşlər Naziri Maia Pantzkidze və Avropa İttifaqının Xarici və Təhlükəsizlik Siyasəti üzrə Ali nümayyəndəsi Ketrin Eşton xanım sənədi parapirləşdirdilər. Dərin və hər cür məlumat verən azad ticarət sahəsi haqqında sənədi, ona Gürcüstanın İqtisadiyyat və Daimi İnkişaf Naziri Cənab Qiorqi Kvirikaşvili və Ticarət məsələsi üzrə Avropa Komisarı Cənab Karel De Quxd.

“Gürcüstan –Avropa İttifaqının asosiyası haqqında sənəd”-ni 1996-cı ildə imzalanmış “Şəriklilik və əməkdaşlıq haqqında razılaşma” əvəz edəcək və Gürcüstan və Avropa İttifaqı arasında əməkdaşlığın yeni ədalətli çərçivəsi yaranacaq. “Şəriklilik və əməkdaşlıq haqqında razılaşma”-ya nisbətən “Gürcüstanın Avropa İttifaqının asosiyası haqqında sənəd” hərtərəfli və siyasi cəhətdən və məzmunca daha geniş sənəddir hansiki, Gürcüstan və Avropa İttifaqı arasında əməkdaşlığın bütün prioritetli istiqamətində özünə xas olan yeni səthində yerləşdirir.

Gürcüstan və Avropa İttifaqı arasında Asosiyasiya haqqında razılaşmanın rəsmi olaraq 2010-cu ilin iyul ayında ancaq, dərin və hərtərəfli azad ticarət zonasının komponentində 2011-ci ilin dekabrında başlandı.

Danışıqlar prosesində 14 Plenarium sessiyası razılaşmanın siyasi hissəsində baş tutdu, 6 raund dərin və hərtərəfli azad ticarət zonasında və 100-dən artıq video- konfransiyalar sahəsi üzrə əməkdaşlıq başlıqlarının dərin və hərtərəfli azad ticarət zona sənədləri haqqında. Danışıqlar 2013-cü ilin iyul ayında sona çatdı. Asosiyasiya haqqında razılaşma 1000-dən artıq sənəddən ibarətdir və Gürcüstan qanunvericiliyinin Avropa İttifaqının 300-ə qədər hüquqi aktlarının yaxınlaşmasını nəzərdə tutur.

2. "Gürcüstan- Avropa İttifaqı Asosiyası haqqında səzaiş"-in ümumi siyasi konteksti

Sənədli şəkildə "Gürcüstan- Avropa İttifaqı Asosiyası haqqında səzaiş"-i adlandırılır, "Asosiyasiya haqqında səzaişin bir tərəfi , Avropa İttifaqına və AvropanınAtom enerjisinin birləşməsinə və onun üzv Dövlətlərinə və ikimci tərəf, Gürcüstan arasında" adlanır.

"Asosiyasiya haqqında səzaiş" əhatə edir o mühitləri hansıki, Avropa İttifaqının ekskulziv kompentasiyası var , yox ki, mühitlərdə haradaki Avropa İttifaqı kompentasiyanın üzv Dövlətlərlə, uyğun olaraq səzaişin tərəfləri kimi Avropa İttifaqı ilə birlikdə onun üzv Dövlətləridə çıxır:

Belçika, Bolqarıstan, Çexiya, Danimarka, Almaniya, Estoniya, İrlandiya, Yunanıstan, İspaniya Krallığı, Fransa Respublikasının, Xorvatiya Respublikası, İtaliya Respublikasının, Kipr Respublikası, Latviya Respublikası, Litva, Lüksemburq, Macarıstan , Malta, Hollandiya, Avstriya, Polşa, Portuqaliya, Respublikası, Rumıniya Respublikası, Sloveniya Respublikası, Slovakiya Respublikası, Finlandiya, İsveç, böyük Britaniya və Şimali İrlandiya Respublikası.

Avropa Atom Enerjiya Birləşməsinə aid olana (Avropa Atomu), baxmayaraq ki, 1993-cü ildə (Maastrixidi müqaviləsiylə) və 2009-cu ildə (Lisabon müqaviləsiylə) Avropa Birləşməsi(Kömür və Polad Birliyi və Avropa İqtisadi Birliyi) baş verdi. Hələ birləşmə ancaq, sonra isə bir hüquqi subyekt kimi təkmilləşdi, Avropa Atom Enerjisinin birləşməsi azad hüquqi status almasını qorudu. Çünki "Asosiyasiya haqqında səzaiş" Atom Enerjisinin birləşmə kompentasiyasına daxil olan məsələləridə əhatə edir. Avropa, Atom səzaişinin iştirak edən tərəfidir.

O mühitdə nəzərə alınasındır hasıki, "Asosiyasiya haqqında səzaiş" Avropa İttifaqı və Avropa İttifaqına üzv Dövlətlər arasında rəsmiləşdirilir və tərəflər arası əməkdaşlıq çərçivəsi yaratmaq məqsədi yaranır. "Asosiyasiya haqqında səzaiş" qanuni olaraq məcburidir. "Gürcüstan və Avropa İttifaqı arasında asosiyasiya haqqında səzaiş" ambisiyalı və inovasiyalı səzaişdir , o qədər nəqədər ki, rəsmiləşdirilmiş bənzər səzaişlərdən fərqli olaraq o, dərin və hərtərəfli azad ticarət komponentini əhatə edir və Avropa İttifaqına yaxınlaşmanın vacib konkret mexanizimni nəzərdə tutur.

Gürcüstanın Avropa İttifaqı ilə "Asosiyasiya haqqında səzaiş"-in dərin və hərtərəfli azad ticarət zonasını nəzərə alaraq, "Şərq partnoyrları"-nın inisiyativiyə rəsmiləşdirmə prespekti aşıldı. "Şərq partnoyrluğu" Avropa

İttifaqının Şərqi Avropa qonşu Dövlətlərlə (Azərbaycan, Belarus, Maldava, Gürcüstan, Ermənistan, Ukraina) əməkdaşlıq formatı, İsveç və Polşanın inisiyatividir. Onun Avropa ittifaqı partnyorlarına müraciyyətinin əsas məqsədi Avropa qonşuluq siyasətini yerinə yetirməyə imkan yaratmaq və onu Şərq ölçülərini gücləndirmək. “Şərq partnyorluğu” 2009-cu ildən hərəkət etdi.

O mühitədə qeyd etməliyə ki, qeyd edilən inisiyativ partnyor Dövlətlər Avropa İttifaqıyla lazımcı yaxınlaşma məqsədiylə konkret mexanizmlər təklif edir və yeni vasitələr açır. “Gürcüstan və Avropa İttifaqı arasında asosiyasiya haqqında səzaiş”, 1996-cı ildə imzalanmış “Partnyorlar və əməkdaşlar haqqında səzaiş”-i əvəz edəcəkdir və Gürcüstan və Avropa İttifaqı arasında əməkdaşlığın yeni qanuni çərçivəsini yaradacaqdır. “Partnyorluq və əməkdaşlıq haqqında səzaiş”-la müqayisə etdikdə “Asosiyasiya haqqında səzaiş” Gürcüstan və Avropa İttifaqı arasında əməkdaşlığın partnyorlar istiqamətində daha da dərinləşməsinə nəzərdə tutur.

Məlum olduğu kimi, Gürcüstan və Avropa İttifaqı arasında danışıqlar “Asosiyasiya haqqında səzaiş”-i rəsmi şəkildə olaraq 2010-cu ilin iyul ayından, ancaq dərin və hərtərəfli azad ticarət zonasının komponentlərində 2011-ci ilin dekabr ayında başladı. Danışıqlar prosesində 15 plenarul sesia səzaişin siyasi hissəsində, 6 raund dərin və hərtərəfli azad ticarət zonasında və 100-ə qədər video konfrans sahələr üzrə əməkdaşlıq məsələlərinə və dərin və hərtərəfli azad ticarət zonasının formalaşması haqqında keçirildi. Tərəflər arası danışıqlar 2013-cü ilin iul ayında bitdi.

Danışıqlar prosesində Gürcüstan Hakimiyyətinin uyğun olan hər bir Nazirliyi və İdarəsi qoşulmuşdur. Səzaişin paraflanması (paylanmış və razılaşmış tekstin təsdiqi tərəflər deleqasiyasının rəhbərliyi tərəfindən, səzaişin hər bir səhifəsində inisal yazmaqla) Vilnyus sistemi ərəfəsində 2013-cü ilin noyabr ayının 29-da “Şərq Partnyorluğu” baş tutdu.

3. "Gürcüstan- Avropa İttifaqı Asosiyası haqqında səzaiş"-in məqsədləri

"Gürcüstan- Avropa İttifaqı Asosiyası haqqında səzaiş"-in məqsədi bunlardır:

- Tərəflər arası siyasi asosiyaya və iqtisadi inteqrasiyaya hansıki, beynəlxalq dəyərlərə və sıx əlaqələrə əsaslanan onlardan, Avropa İttifaqının siyasətində, proqramlarda və Agentliklərdə Gürcüstanın iştirak etməsinin artırma üsuluna imkan yatasın;
- Hər sferoda ümumi marağı dərinləşdirilmiş siyasi dialoq üçün, möhkəm və gücləndirilmiş çərçifə yaradılmasına imkan yaratsın hansıki, tərəflərlə sıx əlaqələrin siyasi ünsiyyətlərini inkişaf etdirməyə imkan verəcək;
- Gürcüstanda demokratiyanın güclənməsinə və siyasi, iqtisadi və institsional stabilliyə imkan yaratsın;
- Birləşmiş Milətlər Təşkilatının və Avropada təhlükəsizliyin və əməkdaşlıq konfransının 1975 ci il Helsinkin son akt nəticələrinə əsaslanaraq Bölgələrdə beynəlxalq səviyyədə sülh və stabilliyi qorusun və gücləndirsin, onlardan gərginlik mənbələrinin aradan qaldırılması, sərhədlərin təhlükəsizliklərinin gücləndirilməsi və eynizamanda , sərhəd kənarı əməkdaşlığın və xeyirxah qonşuluq əlaqələrinin qiymətləndirmə məqsədiylə, gücləri birləşdirmə yolu ilə;
- Gərginliyin sülh yolu ilə həll edilmə məqsədinə əməkdaşlığa imkan yaratsın;
- Qanunvericiliyin Aliləşməsinin və insan hüquqlarının və əsas azadlığa hörmət etmə hansıki, azadlığın və həqiqi ədalət sferosunda əməkdaşlığı gücləndirsin;
- İnkişaf etdirsin onun iqtisadi potensial beynəlxalq əməkdaşlığı vasitəsiylə , onlardan onun qanunvericiliyini Avropa İttifaqının qanunvericiliyi ilə yaxınlaşdırma üsulu ilə Gürcüstan qüvvəsinin güclənməsinin tərəfini tutsun;

- Avropa İttifaqının daxili bazarıyla Gürcüstanın etaplı iqtisadiyyatının inteqrasiya edilməsinə nail olsun necəki, yuxarıda qeyd edilən səzaiş əsasında nəzərdə tutulub. Xüsusilə dərin və hərtərəfli azad ticarət zonasını yaratmaq üsuluyla hasiki Avropa İttifaqının bazarında Gürcüstanın düzgün girişinin qeydinə qalacaq, daimi və hərtərəfli rəqulasiyanın yaxınlaşmasının əsasını, dünya ticarət təşkilatlarının üzvlüyü nəticəsində əmələgəlmiş səlahiyyətliliklərin və öhdəliklərin qorunmasına nail olsun;
- Başqa sferolarda ümumi maraqların daha sıx əməkdaşlığı üçün, şəraitlər yaratsın.

4. "Gürcüstan- Avropa İttifaqı Asosiyası haqqında səzaiş"-ni imzalayan tərəflrin üzərilərinə göturdükləri öhdəliklər

Səzaişə imza atan tərəflər öhdəliklərinə götürürlər:

- Tərəflərin ümuni dəyərlərinə əsaslanan azadlığın, insan hüquqlarının, onlardan o şəxslərin hüquqlarını hansılarki azlıqlara aiddirlər, demokratik prinsiplər, qanunvericiliyin aliləşməsi yaxşı idarəetmə hörmətini gücləndirsinlər;
- Gürcüstanda reformaların yerinə yetirilməsinə və bu məqsədlə əməkdaşlığın bütün mexanizmlərindən və texnikasından istifadə, maliyyə və iqtisadi köməklilyə imkan yaratsınlar;
- Hər bir prinsipə və qərara qarşı hansıki , Birləşmiş Millətlər təşkilatının nizamnaməsiylə, Avropa təhlükəsizliyinin və əməkdaşlıq təşkilatının , xüsusən isə 1975-ci ilin Avropada təhlükəsizlik və əməkdaşlıq konfrensiyasının Helsink nəticəsi akti ilə,1991-ci ildə və uyğun olaraq 1992-ci ilin Madrit, İstambul və Vena konfrensiyalarının nəticə sənədləri ilə və 1990-cı ilin Pais Xartiyasıyla yeni Avropa üçün, eyni zamanda Birləşmiş Millətlər təşkilatının 1948-ci il insan hüquqlarının və əsas azadlığın qorunması haqqında Avropa konvensiyası ilə nəzərdə tutulur;
- Daimi ikişaf prinsiplərinə, təbiyəti qorusunlar və klimatın dəyişilmə prosesini yüngülləşdirsinlər, daimi olaraq təbiyətin qorunmasının idarə edilməsini yaxşılaşdırınlar və Hərtərəfli müqavilələri yerinə yetirilməsini nəzərə almaqla hörmət etsinlər;
- Eneji resurslarının verilmə təhlükəsizliyini, onlardan "Cənub dəhlizi"-i inkişaf etmə üsuluyla, Gürcüstanda yuğun olan lahiyələrininkişafını qiymətləndirmə yolu ilə hansıki uyğun olan infrastrukturanın formalaşmasına imkan yaradacaq, onlardan Gürcüstanın dəyişmə tranzitləri üçün, bazarın inteqrasiyasını artması və Avropa İttifaqının qanunvericiliyinin əsas elementləinin etaplı reqlusiyalı yaxınlaşmasını; və eyni zamanda enerji keyfiyyətinin artması və yeniləşməsi enerji resurslarının istifadəsini gücləndirsinlər;

- O, beynəlxalq öhdəlikləri kütləvi ləğv ediləcək silahların və onları vermə vəsaitlərin yayılmamasını, eyni zamanda silahsızlaşma məsələsinin əməkdaşlığını qorusunlar;
- Gürcüstanın bütün vətəndaşlarına , münaqişə nəticəsində ayrılmış cəmiyyəti nəzərə almaqla, Avropa ittifaqı ilə gürcüstanın sıx siyasi asosiyasını və iqtisadi inteqrasiya nəticəsində əldə edilmiş gəliri yaysınlar;
- Təşkil edilmiş cinayətə və qanunsuz ticarətə(teffikinq) qarşı mübarizə aparsınlar və terorizmin əksinə olaraq əməkdaşlığı dahada gücləndirsinlər;
- Miqrasiyanın, siğinaq və sərhəd idarəçiliyi istiqamətində dialoq və mobbilik əməkdaşlığını, eyni zamanda Avropa İttifaqı və Gürcüstan arasında “Partnyorluğun mobilləşməsi” inisiyativini nəzərə alaraq, hərtərəfli yanaşmadan istifadə edərək, qanuni miqrasiyayı, sirkulasiyalı miqrasiyayı nəzərə almaqla və qanunsuz miqrasiyanın, insanla ticarətin (trefikinq) əksinə mübarizə və redmisi haqqında səzaişin keyfiyyətli implantasiyasına qarşı əməkdaşlığı möhkəmləndirilsinə diqqət etsinlər;
- Avropa ittifaqının hazır olma nəzəriyyəsi ilə, Gürcüstanda Avropa ittifaqının reformalarını yerinə yetirməyə, eyni zamanda “Avropalı qonşu siyasətinin” və “Şərq partnyorları” ərəfəsində Azad bazar iqtisadiyyatı prinsiplərini qorusunlar;
- İqtisadi inteqrasiyaya, xüsusilə dərin və hərtərəfli azad ticarət zonasının, necəki səzaişin bölünməz hissəsi vasitəsi, requlasiyavari yaxınlaşma və tərəflərin Dünya ticarət təşkilatının üzvlüyü nəticəsində əmələ gəlmiş səlahiyyətlikləri və öhdəlikləri nəticəsində əldə etsinlər;
- Xalqlar arası vasitələri, onlardan elmi və texnoloji, biznes və gənclər, təhsil və mədəniyyət sferosunda əməkdaşlıq və dəyişmə üsulu ilə gücləndirsinlər;
- Hər iki tərəf tərəfindən mehriban qonşuluq münasibətləri ruhuyla sərhəd kənarı bölgə arası əməkdaşlığa imkan yaradılsın;

- Gürcüstanın siyasi, sosial –iqtisadi və institusional inkişaf prosesində, ümumi maraq sferosunun geniş spektrində çox tərəfli əməkdaşlıq yolu ilə, necədə mülkü cəmiyyətin inkişafı, yaxşı idarəetmə, onlardan vergi sferosu, ticarət inteqrasiyası və gücləndirilmiş iqtisadi əməkdaşlıq, institsional inkişaf, İcra hakimiyyətinin və icra xidmətlərinin reforması və korupsiyaya qarşı mübarizə, yoxsulluğun azalması və azadlığın, təhlükəsizliyin və ədalət sferosunda əməkdaşlıq hansıki, yuxarıda qeyd edilən səzaışın keyfiyyətli implentasiyası üçün vacibdir və Avropa ittifaqının hazır olması Gürcüstanın uyğun olan reformalarını yerinə yetirməyə imkna yadair;
- Avropa İttifaqının(demokrayia, insan hüquqları və əsas azadlıqları qoruma və qanun aliliyi) o ümumi dəyərliləri qorusunlar, eyni zamnda siyasi asosiyasiyanın və iqtisadi inteqrasiyanın əsasını hansıki, “Gürcüstan və Avropa İttifaqının asosiyasiyası haqqında səzaış”-lə nəzərdə tutulur;
- Beynəlxalq sülh və təhlükəsizliyə, çoxtərəfli əməkdaşlığın keyfiyyətələ yerinə yetirilməsinin və münaqişələrin sülh yolu ilə qorunmasının, xüsusən isə bu məqsədlə birləşmiş Millətlər Təşkiliatının və EUTO-nun ərəfəsində əməkdaşlıq yolu ilə imkan yaratsınlar;
- Ümumi maraq sferosuna daxil olan ikitərəfli və Beynəlxalq məsələləri haqda daimi siyasi dialoqlarını dahda inkişaf etdirsinslər, Bölgə aspektlərini nəzərə almaqla, Avropa İttifaqının vahid xarici və təhlükəsizlik siyasətinin və onlardan vahid təhlükəsizliyi və müdafiə siyasətini nəzərə almaqla dahda inkişaf etdirsinslər;
- Enerqokarter müqaviləsini gücləndirsinslər, energetika sferosunda əməkdaşlığın güclənməsinin lazım olması və tərəflərin öhdəliklərini yerinə yetirsinslər;
- Cəmiyyətin sağlamlıq təhlükəsizliyinin səviyyəsini yaxşılaşdırınsılar və insan sağlamlığını, daimi inkişaf və iqtisadi artımın olma komponentləri ilə müdafiə etsinslər;

Qeyd edilənlərdən başqa o mühidə qeyd ediləsidir ki, “Gürcüstan –

hansıki keçmişdə bir tərəfi Avropa dostluğunun və onun üzv dövlətlərin və ikinci tərəf gürcüstan arasında "Partnyorlar və əməkdaşlar haqqında " səzaişlə təsis olunan və indi "Şərq partnyorları" inkişaf edir, necəki " Avropa qonşu siyasəti" xüsusi istiqamət ərəfəsində. Tərəflər eyni zamanda ümumi arzularını qəbul edirlərki sonra inkişaf etdirlər, gücləndirlər və əlaqələri ambisuyalı və inovasiya üsuli ilə möhkəmləndirlər.

"Gürcüstan-Avropa İttifaqının asosiyası haqqında səzaiş" Gürcüstanı müqavilə əsasında nəzərdə tutulmuş qanunla və dəyərlərlə rəhbərlik etməyə məcbur edir və onu tətbiq etməyə imkan yaradır. Səzaiş Avropa ittifaqı və gürcüstan arasında əlaqələrin gələcək proqresinin inkişaf yolunu məhdudlaşdırmır hətda açıq qoyur. Səzaişi imzalamqla Gürcüstan uyğun olan sferoda Gürcüstan qanunvericiliyini Avropa İttifaqı qanunvericiliyənə yaxınlaşmasının öhdəliklərinin və onun keyfiyyətli realizasiyasının qeydinə qalır. "Gürcüstan-Avropa İttifaqının asosiyasiya haqqında səzaiş"-i yerinə yetirmək üçün, daha çox Gürcüstan şəxsi adminstrasiya və instutsiyalı infrastrukturaları o qədər inkişaf etdirmə öhdəliyini üzərinə götürür.

Səzaişin iştirak edən tərəflər dərk edirlərki, demokratiyasının və bazar iqtisadiyatının gücləndirməyə tərəf Dövlət daxili reformaları Gürcüstanın Avropa ittifaqının siyasətində, proqramların və Agentliyində iştirak etməsinə imkan yaradır. Bu proses və konfliktin daimi həll etmə üsulu bir-birini gücləndirir və münaqişə nəticəsində aralanmış cəmiyyət arasında inamı tərtib etmə prosesində payı var.

Tərəflər azadlığa, suverenitetə, ərazi bütövlüyünə və beynəlxalq səviyyədə tanınmış sərhədlərinin toxunulmazlıq prinsiplərinə qarşı, beynəlxalq hüququn, Birləşmiş Millətlər Təşkilatının nizamnaməsinin, 1975-ci ilin Avropada təhlükəsizliyin və əməkdaşlığın konfransının Helsinkin nəticə aktının və Birləşmiş Millətlər Təşkilatının, təhlükəsizlik şurasına uyğun olan rezolusiyaya uyğun olaraq hörmət edirlər.

O mühitdə qeyd ediləsidir hansiki, səzaişi imzalayan tərəflər Gürcüstan tərəfindən beynəlxalq öhdəlikləri necəki, Gürcüstan hakimiyyəti tərəfindən dövlət siyasisi kimi yerinə yetirilmiş pozitiv qiymətləndirirlər. Bu baxımdan, tərəflərin ümumi qiymətləndirməsi Dövlət daxili və xarici siyasətin müəyyən sferosuna qarşı. Xüsusən imzalamış tərəflər qəbu edirlər ki:

- Barışma məqsədiylə Gürcüstan tərəfindən qəbul edilmiş öhdəliklərin və Gürcüstan qüvvələrinin mənasını, özünün ərazi

bütövlüyünü tərtib etsin və Abxaziya və Tsxinvali bölgəsinin/ Cənubi Osetiya bölgələrinin tam və effektiv nəzarəti, münaqişənin sülh yolu və son nəticə ilə həll edilməsinə nail olmaq üçün, beynəlxalq ədalət prinsiplərinin əsasında və Avropa İttifaqı tərəfindən üzərilərinə götürülmüş öhdəliklərin mənasının, münaqişənin sülh yolu ilə həll edilməsinin və son nəticəsinin tərəfini tutsun;

- 2008-ci ilin 12 avqust tarixi ilə altı bəndli səzaişin yerinə yetirilməsi və onun növbəti realizasiyasının ölçüləri, sülh və əmin amaliğin qorunması məqsədliylə yerində qüvvədə olan beynəlxalq mexanizmlərinin olması, qarşılıqlı təşviq olunmanın tanınması və cəlb edilmiş siyasətin həyata keçirilməsi, Jenevanın beynəlxalq danışıqlara imkan yartmaq və beynəlxalq ədalət prinsiplərinə uyğun olaraq məcburi köçürülən şəxslərin və qaçqınların təhlükəsizliyinin və dəyərlərinin qaytarılmalarının mənası;
- Gürcüstan vətəndaşları üçün, uyğun olan etapda vizası rejimin götürülməsinin mənası, yaxşı idarə edilmiş və təhlükəsiz mobillşmə şərtləri, viza vermə prosedurlarının asanlaşması haqqında və readmis haqqında səzaişin keyfiyyətli implantasiyasını nəzərə almaqla;

Yuxarıda qeyd edilənlərinin hər birini nəzərə almaqla o mühitə əlavə qeyd edilmiş mühit hasıki, "Gürcüstan Avropa İttifaqı Asosiyası haqqında səzaiş"-in realizasiyasını yaratmaq tərəflərin iqtisadi əlaqələrinin və hər şeydən qabaq ticarətin və investisiyaların inkişafının yeni mühiti və dəyərləndirmə rəqabətinin iqtisadi restruksiyasınıb və modernizasiyasının mənasız faktorlarını təqdim edəcəkdir.

5. "Gürcüstan –Avropa İttifaqı asosiyası haqqında səzaiş"-in mənası

"Gürcüstan –Avropa İttifaqı asosiyası haqqında səzaiş" olarq üç hissəyə bölünür:

- Siyasi əməkdaşlıq (Preambula; Bölmə I-III; VIII)
- Sahələr üzrə əməkdaşlıq(Bölmə V -VII)
- Dərin və hərtərəfli azad ticarət zonası(Bölmə VII)

"Gürcüstan –Avropa İttifaqı asosiyası haqqında səzaiş"-i 1000 səhifədən ibarətdir və Gürcüstan qanunvericiliyin Avropa İttifaqının 300 -ə qədər qanunvericilik aktına yaxınlaşmasını nəzərdə tutur.

"Gürcüstan –Avropa İttifaqı asosiyası haqqında səzaiş" olarq üç hissəyə bölünür:

"Gürcüstan –Avropa İttifaqı asosiyası haqqında səzaiş" –in növbəti strukturaları var:

Parembula

1. I Bölmə; Ümumi prinsiplər
2. II Bölmə : Siyasi dialoq və reforma; xarici və təhlükəsizlik siyasəti sferosunda əməkdaşlıq
3. III bölmə: Ədalət, azadlıq və təhlükəsizlik
4. IV bölmə: Ticarət və ticarətlə əlaqədar məsələlər
 - Bölmə 1 : Milli rejim və malın bazara buraxılması
 - Bölmə 2: Ticarət zonaları
 - Bölmə 3: Ticarətdə texniki bariyerlər, standartlaşma, metrologiya, akreditasiya və uyğunluğun qiymətlənməsi
 - Bölmə 4: Sanitar və fitosanitar ölçüləri
 - Bölmə 5: Gömrük və ticarətə imkan yaratmaq
 - Bölmə 6: Xidmət ticarəti və elektron komersiyası yaradılacaq
 - Bölmə 7:Gedişatda olan ödənişlər və kapitalın hərəkəti
 - Bölmə 8: Açıq alqılar

- Bölmə 9: İntelektual mülkiyyət
- Bölmə 10: Rəqabət
- Bölmə 11: Energetika sferosunda ticarətlə əlaqədar qanunlar
- Bölmə 12: Şəffaflyq
- Bölmə 13: Ticarət və daimi inkişaf
- Bölmə 14: Münaqişələrin həlli
- Bölmə 15: IV bölmə əsasən yaxınlaşmaların ümumi qanunları

5. V bölmə: İqtisadi əməkdaşlyq

- Bölmə 1: İqtisadi dialoq
- Bölmə 2: İcra maliyyələrini idarə etmə və maliyyənin nəzarəti
- Bölmə 3: Vergi
- Bölmə 4: Statistika

6. VI bölmə: Əməkdaşlyğın başqa mühitləri

- Bölmə 1: Nəqiliyyat
- Bölmə 2: Energetika sferosunda əməkdaşlyğı
- Bölmə 3: Təbiəti qorumaq
- Bölmə 4: Klimatla əlaqədar işlər
- Bölmə 5: Sənaye və müəssələrin siyasəti və axtarma işləri
- Bölmə 6: Korporativ hüquq, qeydə almaq və audit və korporativ idarə etmə
- Bölmə 7: Maliyyə xidməti
- Bölmə 8: Məlumat cəmiyyəti sferosunda əməkdaşlyq
- Bölmə 9: Turizm
- Bölmə 10: Kənd təsərrüfatı və kəndin inkişafı
- Bölmə 11: Balıqçılıq və dənizin idarəsi
- Bölmə 12: Tədqiqat əməkdaşlyğı, texnologiyaların inkişafı və demonstrasiya sferosu
- Bölmə 13: istifadəçi sferosu
- Bölmə 14: İşlə təmin etmə, sosial siyasət və bərabər imkanlar
- Bölmə 15: Cəmiyyətin sağlamlığı
- Bölmə 16: Təhsil, treninq və gənclər
- Bölmə 17: Mədəniyyət sferosunda əməkdaşlyq
- Bölmə 18: Audio vizual və media sferosunda əməkdaşlyq
- Bölmə 19: İdman və fiziki aktivlik sferosunda əməkdaşlyq

- Bölmə 20: Mülkü cəmiyyət sferosunda əməkdaşlıq
 - Bölmə 21: Bölgələrin inkişafı, sərhəd kənarı və bölgə səviyyəsində əməkdaşlıq
 - Bölmə 22: MÜlkü müdafiə
 - Bölmə 23: Avropa İttifaqının Agentliyində və proqramlarında iştirak etmək
- 7. VII bölmə: Maddi yardım və saxtakarlığın əksinə mübarizə və nəzarət haqqında müddə**
- 8. VIII bölmə: institual, ümumi və nəticə müddələri**

“Gürcüstan –Avropa İttifaqı asosiyası haqqında səzaiş” qeyd edilənlərdən başqa özündə birləşdirir:

34 qoşmanı hansıki, Qısa müddətlərdə Gürcüstana yaxınlaşmanın Avropa İttifaqına uyğun olan hüquqi aktların sayından ibarətdir;

4 pratakola:

- “ Mal mənşəyi”-i anlayışının müəyyənləşdirilməsi və Administrasiya əməkdaşlığının metodikası haqqında;
- Gömrük məsələlərində administrasiya qarşılıqlı köməklik haqqında;
- Avropa ittifaqının maddi yardım kontekstində ,saxtakarlığın əksinə mübarizə və nəzaert müddələarından istifadə edilmiş terminlərin definisiyaları haqqında;
- Avropa İttifaqı proqramlarında Gürcüstanın iştirak etməsinin əsas prinsipləri haqqında Avropa İttifaqı və Gürcüstan arasında olan müqavilə çərçivəsi haqqında;

“Gürcüstan və Avropa İttifaqı asosiyası haqqında səzaiş”-in ümumi analizi nəticə çıxarma imkanı verir ki, onun realizasiyası tərəflər arası əməkdaşlığı sonraki sferolarda dərinləşməyə imkan yaradacaq:

- Ümumi avropa dəyərlərlərinin təsdiqlənməsi və qorunması; demokratiyanın və qanunun aliliyi, yaxşı idarə etməş insan hüquqlarının və əsas azadlığın etibarlığı və yayılması; beynəlxalq hüquq prinsipləri, onlardan unversitet və beynəlxalq qəbul edilmiş

sərhədlərdə ərazi bütövlüyünə hörmət etmək; münaqişənin sülh yolu ilə həll edilməsinə imkan yaratmaq.

Xarici və təhlükəsizlik siyasəti. Siyasi dialoqların və əməkdaşlığın uyğun sferoda dərinləşməsi, onlardan Dövlət daxili reforma beynəlxalq kütləvi qırğın silahlarının yayılmaması, bölgə stabilliyi və başqa.

- Ədalt, azadlıq və təhlükəsizlik, onlardan sərhədlərin idarə etmə məsələlərində əməkdaşlığın dərinləşməsi, pulun saxtalaşdırılması, terrorizmin, narkotiklə qanunsuz ticarətin, təşkil edilmiş cinayətin və insan trefikinkin əksinə mübarizə; personal məlumatların qorunması və başqa.
- Sahələr üzrə siyasətin bütün sferolarında modernizləşmə və avropa standartlarının məs. Transport, energetika, təbiətin qorunması, kənd təsərrüfatı, turizm, tətqiqat və texnologiya işlə təmin etmə və sosial siyasət, səhiyyə, təhsil, mədəniyyət, mülkü cəmiyyət, bölgə inkişafı və başqa sferoların müqəddimatı.
- Ticarət və ticarətlə əlaqədar məsələlər, Gürcüstan və Avropa ittifaqı arasında dərin və hərtərəfli azad ticarət sonasının yaradılmasını nəzərdə tutur. "Asosiyasiya haqqında səzaiş" ticarətlə əlaqədar olan məsələlərin yerinə yetirilməsi Avropa ittifaqının daxili bazarında Gürcüstanın etaplı iqtisadi inteqrasiyasının real müxanizmni yaradır.

6. Dərin və hərtərəfli azad ticarət zonası

Azad ticarət sənədlərindən fərqli olaraq, dərin və hərtərəfli azad ticarət zonası necəki tarif eləcə də qeyri-tarif bəriərlərinin aşkarlanması və ticarətlə əlaqədar olan məsələlərin geniş spektrini tənzimləyir. Bu cür spektrlərə sahələrə ərzağın qorunması, praduksiyanın təhükəsizliyi, rəqabət siyasəti, intellektual özəlliklərin qorunması, gömrük məsələləri, Dövlət alqıları və başqa Dövlət üçün mənalı aktualar sferosu aiddir.

Ticarət haqqında başq sənədlərdən fərqli olaraq , dərin və hərtərəfli azad ticarət zonası idarə edən qanunvericiliyin və institutsiyanın Avropa İttiafının uyğun olan rəqulasiyası ilə adminstrasiya mexanizmiylə etapla yaxınlaşmasını uzunmüddətli prespektivində Gürcüstanın qanunvericilik bazasının harmonialı inkişafını və Avropa təcrübəsiylə uğurlu atəpdasiyasını ola biləcəklə edəcəkl.

7. Dərin və hərtərəfli azad ticarət zonasının formalaşdırılması ilə ildə edilmiş ümumi Dövlət xeyirxahlığı

Gürcüstan Avropa İttifaqı arasında dərin və hərtərəfli azad ticarət zonasının yaranmasına imkan yaradır:

- Avropa İttifaqı bazarına uyğun olan ticarət sisteminin formalaşması;
 - Şəffav, stabil biznes mühitin yaranmasına;
 - Gürcüstanın investisiya cəzibədarlığının və uyğun olaraq xarici investisiyanın artmasına;
 - Dövlətin daimi inkişafının və təbii resursların rəşional istifadəsinə;
 - Yeni təssərüfatın ekspert produksiyasının hazırlanmasına;
 - Yerli təssərüfatın məşştabını qaldırması əsasında yeni iş yerlərinin yaradılması;
 - Gürcü produksiyasının ekspert bazarına diversifisasiyası və inkişafı;
 - Gürcü eksportları üçün, eksport xərclərinin azaldılması;
 - Gürcü istifadəçiləri üçün, təhlükəsiz və zərərsiz produksiyanın verilməsi;
 - İntelektual özəlliğin səlahiyyətinin qorunması;
 - Dövlət administrasiya orqanlarının inkişafı Avropanın ən yaxşı təcrübəsinə əsasən;
- Ümumən iqtisadiyyatın artmasına stimullaşdırma və Dövlətin iqtisadiyyatının inkişafı.

8. Dərin və hərtərəfli azad ticarət zonasının formalaşmasından əmələ gələn öhdəliklər və onun realizasiyasının nəticələri

O, mühitin altında xətt çəkməli ki, ümumi dövlət xeyirxahlığından başqa, dərin və hərtərəfli azad ticarət zonasının formalaşmasını verir, o eyni zamanda Gürcü dövləti tərəfindən növbəti öhdəliklərin realizasiyasını nəzərdə tutur.

Xüsusən, dərin və hərtərəfli azad ticarət zonasının formalaşması, ticarətlə əlaqədar Gürcüstanda qanunvericiliyinin Avropa İttifaqının qanunvericiliyinə növbəti sferolarda etapla yaxınlaşmasını nəzərdə tutur:

- Sanitar və fitosanitar ölçülər;
- Ticarətdə texniki baryerlər;
- Dövlətin alqıları;
- Gömrük və xidmət ticarəti xüsusən, elektron kommunikasiya, maddi xidmət, nəqiliyyat, poçt və şəxsi xidmət.

Qeyd edilmiş sferoda(xüsusən Sanitar və fitosanitar ölçülər,ticarətdə texniki baryerlər) yaxınlaşma nəticəsində Gürcüstanda Avropa səviyyəsində ərzaqın zədələnməsinin və keyfiyyətinin Avropa infrastrukturası sistemləri yaranır hansıki, gürcü kənd təsərrüfatının və industriyalı produktunun Avropa İttifaqı bazarında azad yerləşdirməsi və eyni zamanda yerli bazarda zədəsiz və təhlükəsiz produktun verilməsi.

O mühitdə qeyd ediləsidir hansıki, danışıqlar prosesində gürcü tərəfinin Avropa İttifaqıyla tarif liberalizasiyası nəzəri ilə faizsiz razılışmaya nail oldular. Səzaiş qüvvəyə mindiyi andan, gürcü mənşəli(sarmısaqdan başqa hansıki, miqdarı məhduddur) Avropa İttifaqı bazarına ixrac edildikdə gömrük tarifindən azad edilir.

Dövlət satınalma sferosunda qanunvericiliyin yaxınlaşdırılması Gürcüstan Dövlətinin satınalmasının maksimum şəffavlığının müəyyənləşdirir və bununla Gürcüstanda təsis olunmuş malın Avropa İttifaqının üzv dövlətlərində hakimiyətin satınalma bazarında xitmətinə buraxılır.

Gömrük sferosunda qanunvericiliyin yaxınlaşması nəticəsində, Gürcüstan gömrük requlasiyaları Avropa İttifaqını proqres requlasiyasına yaxınlaşır. Gürcüstan və Avropa İttifaqının gömrük administrasiyası arasında sıx əməkdaşlıq yerinə yetiriləcək hansıki, Gürcüstan-avropa İttifaqı arasında ixrac-idxal proseduralarının asanlaşması və şəffav proqnoz mühitinin yaranmasına imkan yaradılacaq.

Xidmət ticarət sferosunda qanunvericiliklə yaxınlaşma, xidmət bazarında növbəti liberalizasiyanın yerinə yetirilməsini hansıki, gürcü kompaniyaları üçün, Avropa İttifaqına uyğun olan bazara buraxılmasının yüksək səviyyəli şəraitlərini nəzərdə tutur.

Dərin və hərətrəfli azad ticarət zonasının formalaşdırılması ilə nəzərdə tutulmuş qanunvericiliyinin yaxınlaşması uyğun olan sferoda Avropa standartlarının və təcrübəsinin icrasını nəzərdə tutur. Qeyd edilmiş dəyişiklikdən Dövlət və özəl sektorların adaptasiyası üçün, Dövlət tərəfindən Avropa İttifaqının tərəfdarlığı ilə uyğun olan tədbirlərin keçirilməsi onlardan texniki-ixrac, təhsil və maddi yardım köməklili instutsial infrastrukturasının inkişafını nəzərdə tutur.

Sanitar və fitosanitar sisteminin yaxşılaşdırılması, Avropa standartlarına yaxınlaşması yerinə yetirilməsi gürcü produksiyasının keyfiyyətinin yüksəlməsi dünya bazarında inamını artıracaq hansıki, ixracı artırılmasına imkan yaradacaq. Qeyd ediləndən başqa, dövləti zərərli orqanizmin daxil olmasından və yayılmasından qoruyacaq. Gürcüstanın baytarlıq təhlükəsizliyini qoruyacaq və gürcü təsərüfatçılarını heyvan və bitki təssərüfat produksiyalarının Avropa ittifaqının bazarına ixrac edilməsinə imkan yaradır.

9. "Gürcüstan –Avropa İttifaqı asosiyası haqqında səzaiş"-in realizasiyasından əmələ gələn ümumi cəmiyyət xeyiri

Gürcüstan vətəndaşları "Gürcüstan –Avropa İttifaqı asoziyası haqqında səzaiş"-in realizasiyası nəticəsində konkret gəlir əldə edəcəklər. Onlardan qeyd ediləsidir :

- Yerrli kənd təssərüfatının produksiyasının keyfiyyətini yaxşılaşdırmaq;
- Kiçik və orta təssərüfat üçün, yaxşı vasitələrin açılması;
- Avropa təhsilinə çatmaq;
- Yaxşılaşdırılmış səhiyyə;
- Enerqo keyfiyyətinin artırılması və yeniləşdirilmiş enerqo resurslarının inkişafı;
- Yaxşı funksiyalşdırılmış məhkəmə, təmkilləşdirilmiş qanun aliliyi, icra xidmətlərinin artmış hesabat öhdəlikləri və aydınlıq və başqa.

"Gürcüstan–Avropa İttifaqı asosiyası haqqında səzaiş" və Avropa İttifaqının üzvü olmasının prespektivəsi

"Gürcüstan–Avropa İttifaqı asosiyası haqqında səzaiş"-i Avropa İttifaqının üzvü olmasını nəzərdə tutumur amma, səzaiş Avropa İttifaqıyla və onun qanunvericiliyinə yanınlaşma böyük yer tutur ki, onun keyfiyyətli yerinə yetirilməsi faktiki olaraq dövlətin avropalaşdırması prosesini sarsılmaz edir."Gürcüstan–Avropa İttifaqı asosiyası haqqında səzaiş"-i Avropa İttifaqının siyasətini və iqtisadi integrasiyasını etabla asosiyalaşdırmasını məqsəd tutur.

Səzaiş Gürcüstan-Avropa İttifaqı arasında gələcək əlaqələri gücləndirmək üçün uzunmüddətli əsas yaradır ancaq, Avropa İttifaqı müqaviləsinə uyğun olaraq əlaqələrin gələcək inkişafını istisna etmir. Eyni zamanda o mühitdə nəzərə alınasındır ki, avropa İttifaqının müqaviləsinin 49-cu bəndinə əsasən istənilən Avropa Dövlətləri hansıki, Avropa İttifaqının dəyərliklərinə qiymət verir Avropa İttifaqının üzvü olmasına ərizə verə bilər.

"Gürcüstan–Avropa İttifaqı asosiyası haqqında səzaiş"-in Preambulasında deyilibki, tərəflərin ümumi istəkləridir ki, sonradan ambisiya və inovasiya yolu ilə əlaqələri inkişaf etdirləsinlər, gücləndirləsinlər və möhkəmləndirləsinlər: "Gürcüstan–Avropa İttifaqı asosiyası haqqında səzaiş" Avropa İttifaqı və

Gürcüstan arasında əlaqələrin gələcəkdə proqresli inkişaf üsulunu açıq qoyur və məhdudlaşdırmır.

Səzaişdə Gürcüstan Avropa-İttifaqına özləmlər və Avropa seçkiləri qəbul edilib və qeyd edilib ki, ümumi dəyərlərin hansılarınki, Avropa ittifaqına əsaslanır onlardan demokratiya, insan hüquqlarının qorunması və əsas azadlığın qorunması və qanunun aliliyi, eyni zamanda siyasətinə siyasətinin və iqtisadi inteqrasiyası nəzəriyyəsi ilə, bununla Gürcüstan necə şərq Avropa dövləti bu dəyərlərlə rəhbərlik etsin və onun yaranmasına imkan yaratmaq öhdəliyindədir. Səzaişdə eyni zamanda qeyd edilib ki, Gürcüstanın və Avropa İttifaqının üzv dövlətləri arasında tarixi və ümumi dəyərlər var.

"Gürcüstan-Avropa İttifaqı asosiyası haqqında səzaiş" və Avropa İttifaqının viza rejiminin liberalizasiyası

Səzaişin uyğun olan hissəsində mülkü mobilobaya imkan yaratmaq üçün onlardan uyğun etapda yaxşı idarə edilən və təhlükəsiz mühitdə vizasis rejimin qəbul edilməsi lazımi yer tutub.

Ancaq, burada onuda qeyd etməliyik ki, viza rejiminin liberalizasiyası Avropa İttifaqıyla əməkdaşlıq ərəfəsində azad prosesdir hansıki, Gürcüstan-Avropa İttifaqının viza üçün dialoq formatında gedışatdadır. Avropa İttifaqıyla vizasis rejimə nail olmanın ən əsaslı ön şərtlərindən biri "viza liberalizasiyasının işləmə planı"-nın keyfiyyətli realizasiyasını təqdim etməkdir.

Gürcüstan tərəfindən vizasis rejimin liberalizasiyasının iş planını uğurla yerinə yetirərkən, Avropa İttifaqı tərəfindən Gürcüstan üçün viza rejiminin ləğv edilməsinin qiymətləndirməsi və uyğun olan siyasi qərarı qəbul etdikdən sonra, Gürcüstan vətəndaşları üçün, Avropa İttifaqının üzv, Şenqen əhatəli dövlətlərin vizasis getmə rejimi qəbul edilmiş olacaq. Gürcüstan və Avropa İttifaqı arasında vizasis gedib-gəlmə prespektivasi "Şərq partnyorların" ən əsaslı komponentlərindəndir, xalq arası kontaktları fəallaşdırmanın əsas instrumenti və Avropa ittifaqı ilə sonradan yaxınlaşmanın keyfiyyətli vasitəsidir.

"Gürcüstan-Avropa İttifaqı asosiyası haqqında səzaiş" və sektoral siyasətin inkişaf prespektivi

"Gürcüstan-Avropa İttifaqı asosiyası haqqında səzaiş" Gürcüstanın Avropa ittifaqı ilə yaxınlaşmanın iş planıdır hansıki, dövlətin siyasi, sosial və iqtisadi həyatının demək olar ki, bütün sferosunu əhatə edir. Sahələr üzrə siyasət

sahələrində əməkdaşlıq Gürcüstanın Avropa ittifaqının standartlarına etapla yaxınlaşmasını məqsəd tutur.

Səzaişin bəzi bölmələrində qoşma var haradaki, konkret sferoda qanunvericiliyin dəyişilməsi və instutsial reformaların keçirmə vaxtları detal olaraq yazılıb.

Səzaiş hər bir sferoda əməkdaşlığın möhkəmlənməsini, təcrübələrin paylaşmasını və Avropa İttifaqı tərəfindən uyğun olan reformaların tərəfini tutumaq.

"Gürcüstan–Avropa İttifaqı asosiyası haqqında səzaiş" sənədləşdirilməsi imkan yaradır:

- Vergi sferosunda keyfiyyətli idarə etmənin gücləndirilməsi, iqtisadi əlaqələrin möhkəmlənməsi, ticarətin inkişafı və əlavə investisiyaları cəzb etmə məqsədi
- Milli statistika sisteminin zamanında vasitələrinin inkişafı, beynəlxalq səviyyədə nisbi və inamlı statistik məlumatların qeydinə qalma üsulu ilə
- Avropa ittifaqı ilə nəqiliyyat sferosunda əməkdaşlığın inkişafı, Avropa İttifaqının nəqiliyyat və kommunikasiya ksellərinə qoşulmaq, yol, dəmir yol, hava yolu və dəniz nəqiliyatında Avropa İttifaqının normalarını və standartlarının təlimi
- İqtisadi reformaların prosesi və hərəkəti, funksiyalı və keyfiyyətli bazar iqtisadiyyatının inkişafı

Səzaişi imzalayan tərəflər üzərilərinə öhdəliklər götürürlər ki, bir birlərinə təcrübələrini paylaşsınlar, ekspert fikirlərini və ən yaxşı təcrübələrini elə bir sferoda icra maddiyəti, monetar və valyuta sektorunun siyasi və iqtisadi statistikasını tətbiq etsinlər

- Dövlət sektorunun daxili maddi nəzarəti və xarici auditin inkişafı

Birlikdə proqramlar yaratmanın, məlumatların və təcrübələrin dəyişdirilməsi, eyni zamanda personalın dəyişdirilməsi və treninq üsulu ilə daxili audit mexanizminin hazırlanması və inkişafı

- Gürcüstanın enerji təhlükəsizliyinin təsdiqlənməsi, onlardan Avropa qanunvericiliyinə o istiqamətlərdə hansılarki, elektro energetika, təbii qaz və nefti axtarmaq, tapmaq və tranziti, yeniləşdirilmiş enerji və enerji keyfiyyəti yaxınlaşması və əməkdaşlığının inkişafı. Eyni zamanda səzaiş Gürcüstanın Avropa İttifaqını energetika birləşməsindəüzv olma imkanlarını nəzərdə tutur.
- Təbiətin qorunması sferosunda Avropa standartlarının etapla tətbiq edilməsi hansıki, təhlükəsiz mühitin qorunmasını, yaxşılaşdırılmasını və reabilitasiyasını nəzərdə tutur

Səzaişi imzalayan tərəflər , təbiyyətin qorunması haqqda birlikdə proqramlar hazırlamasını, bio çox tərəflinin qorunmasının qeydinə qalmalarını və təbiətin təsərufat lə kirlənməsindən qorunmasını öhdəliklərinə götürürlər. Qanunvericiliyin yaxınlaşması təbiyyəti qorumanın elə bir sektorunda yerinə yetiriləcək hansıki, havanın və suyun keyfiyyətinin, qalıqların və kimyəvi maddələrin idarəsi, mühitə təsir etmənin qiymətləndirilməsi və təbiyyətin strategiyasının qiymətləndirməsi

- Klimat dəyişikliyinə əksinəmübarizə sahəsində əməkdaşlığın möhkəmlənməsi

Bu tərəfdən Gürcüstan və avropa İttifaqı az miqdarlı karbon texnologiyasını inkişaf etdirəcəklər və ondan istifadə etməyə və yaymağa imkan yaradacaqlar;

- Təsərufat sferosunda Avropa standartlarının və normalarının birlikdə tətbiqi

Qeyd olunmuş biznes mühitinin yaxşılaşdırılmasını, eyni zamanda kiçik və orta biznesini inkişafını nəzərdə tutur.Uyğun olaraq avropa İttifaqı bazarında təsərufatçı produksiyasının ixracını artırmasını və bu bazarda gürcü təsərufatçı produksiyasının təlimini

- Gürcüstan və Avropa İttifaqı arasında ticarət dövriyyəsi və iqtisadi əməkdaşlığın möhkəmlənməsi Korperativ ədalətin, müsahibat qeydinin, auditin və korporasiya ədalət sferosunda əməkdaşlığın artmasını nəzərdə tutur
- Maddi xidmətin, bank və sığorta sferosunda əməkdaşlığın inkişafı

Qeyd edilən açıq bazar iqtisadiyyatı üçün, lazım olan ticarət xidmətinin rəqulasiyasının hazırlanmasını, investorların keyfiyyətli və adeqvatur müdafiəsinin və azad və keyfiyyətli nəzarət mexanizmini yaratmaq

- Elektron kommunikasiya sferosunda əməkdaşlığın möhkəmlənməsi, milli tənzimləyicinin müstəqilliyinin və administrasiya vasitələrinin gücləndirməsinin qeydinə qalmaq

Səzaış eyni zamanda elektron kommunikasiya sektorunda produksiyanın və xidmət bazarının müəyyənləşdirməsi, qərarların şikayətinin effektiv mexanizmi yaratmaq və personal məlumatın buraxılış prosesində şəxsi həyatının toxunmamasının və konfedensiallıq hüquqlarının qorunması

- Turizm sferosunda əməkdaşlığın möhkəmlənməsi

Planlaşdırılmış təbirlər Dövlətin turist potensialının artırılmasının və turist dəstəsinin artımını nəzərdə tutur

- Kənd təssərüfatı sferosunda Avropa standartlarını və normalrını etapla tətbiq etmək

Qeyd edilən eyni zamanda mərkəzi və yerli səviyyədə administrasiya vasitələrinin inkişafını; kənd təssərüfat siyasətinin Avropa İttifaqının rəqulasiyasını və ən yaxşı təcrübəsinə uyğun olaraq tətbiq etməsi, qiymətləndirməsi və implantasiyası. Bununla təssərüfatın modernizasiyası və kənd təssərüfatı sektorunun rəqabətliyinin artırılması baş verəcək

- Balıqçılıq sferosunda əməkdaşlığın möhkəmlənməsi olan resurslarının konservləşdirilməsi, düzgün idarəsi, nəzaəratı, məlumat toplamanın və qanunsuz balıq tutmanın əksinə mübarizə məsələləri

İmzalayan tərəflər Qara dənizin bölgələri ilə əməkdaşlığa imkan yaradcaqlar və balıq tutmanın uyğun olan təşkilatları ilə əlaqələri

- Əməkdaşlığın inkişafının elmi tətqiqatlarının və texnologiyası sferosunda

Tərəflər intellektual özəliyin hüquqlarının uyğun olan və keyfiyyətli qorunmasını, birlikdə tətqiqat proqramlarını yerinə yetirməyi, treninklər keçirməyi və Alimlərin dəyişmə proqramları və başqa elmi-təqtqiqatçılar üçün, üzərlərinə öhdəliklər götürürlər

- İstifadəçilərin hüquqlarının qorunması

Qeyd edilən nəzərdə tutur ki, uyğun olan qanunvericiliyin formalaşdırılması və avropa İttifaqının uyğun olan standartlarının tətbiqi, Gürcüstan və avropa ittifaqının istifadəçilərinin hüquqlarını qoruyan azad asosiyasiya arasında münasibətlərin möhkəmlənməsi, məlumatın və təcrübənin dəyişdirilməsini nəzərdə tutur

- İşlə təmin etmənin, sosial müdafiənin və bərabərlik vasitələri sferosunda əməkdaşlığın möhkəmlənməsi

Gürcüstan, dövlətdə dəyərli əmək şəraitinin yaranmasının qanunvericiliklə yaxınlaşmasını etapla edəcək. Bu məqsədlə , avropa ittifaqının standartlarına uyğun olaraq işlə təmin etmə siyasəti, iş təhlükəsizliyinin normalarının və admnistrasiya və sosial müdafiə mexanizmləri hazırlanacaq. Qeyd ediləndən başqa sosial qoşulma və qəndər bərabəliyidə təmin ediləcək

- Səhiyyə sisteminin modernizasiyası və Avropa standartlarının etapla tətbiqi

Qeyd edilmiş, səhiyyə sferosunda reformalarının gücləndirilməsi, vahid proqramı yaratmaq və yüksək keyfiyyətli səhiyyənin qeydinə qalaöi nəzərdə tutur. Qanunvericilik yaxınlaşması elə bir sferoda baş verəcək necəki, insan resurslarının inkişafı, idarə etmənin və maliyyələşdirməni tamamlamaq, epidemiologiya müşahidəsi və keçici xəstəliklərin nəzarəti, fəvqalədə olan situasiyalara qarşı hazır olmaq, sünii maddələrin keyfiyyətinin və təhlükəsizliyinin və keçici olmayan xəstəliklərin prevensiyası və nəzarəti

- Təhsilin keyfiyyətinin yüksəlməsi və bu məqsədlə, qanunvericilik harmonizasiyası, kvalikasiyanın və kompendesiyanın vahid çərçivəsini yaratmaq və təhsil ballarının Avropa sistemi ilə qəbul edilməsi
- Mədəniyyət sferosunda əməkdaşlığın möhkəmlənməsi

Qeyd edilən, mədəniyyət siyasəti haqqında dialoq qurmaq, mədəni rəngarəngliyin qorunmasına imkan yaratmaq, incəsənətin və incəsənət mobilləşmənin tərəfini tutmaq, Avropa ittifaqının ən yaxşı təcrübəsinə uyğun olaraq mədəni və tarixi abidələrin qorunması və lazımi formada qorunması, dövlətin davamlı inkişafının qeydinə qalmasını nəzərdə tutur

- Audio vizual və media sferosunda Avropa standartlarını etapla tətbiq etmək, medianın azadlığını artırmaq, peşəkarlar treninqləri, tərəflər arası məlumatın reqular olaraq dəyişdirilməsi və kinonun və televiziya sferolarında birlikdə yaratmanın qeydinə qalmaq
- İdmanın və fiziki fəallıqlar sferosunda Avropa İttifaqının təcrübəsini paylaşmaq və ən yaxşı təcrübələrini tətbiq etmək

Qeyd olan məqsədi yerinə yertirmək üçün, tərəflər sağlam həyat qaydalarına imkan yaratmaq, idmanın sosial və təhsil dəyərlərinin inkişafı və idmançıların mobilləşməyi. Eyni zamanda topinqə qarşı prevensiyalı ölçülərin istifadəsi, idmanda rsizmin və zorakılığın yayılmasına qarşı

- Avropa İttifaqının və gürcüstanın mülkü cəmiyyəti arasında dialoqların və əməkdaşlığın möhkəmlənməsi

Qeyd edilmiş məqsədi ilə səzaişə imza atan tərəflər, Dövlət strukturalarında və mülkü cəmiyyət arasında açıq, şəffav və daimi dialoq üsulu ilə lzimi dövlət qərarlarının qəbul etmə prosesində mülkü cəmiyyətintam iştirakını öhdəliklərinə götürürlər

- Hərəkətdə olan və keyfiyyətli bölgənin inkişaf siyasətinin hazırlanması və yerinə yetirilməsini bölgənin inkişaf prosesinə qoşulmuş hər tərəf arasında partnyorların konsultasiyası və özünü idarə etmənin gücləndirmə yolu ilə .Eyni zamanda tərəflər bölgə inkişafının vahid proqramını hazırlayacaqlar
- Təbii və sünni fəlakətləri idarə etmə sferosunda əməkdaşlığın möhkəmlənməsi

Səzaişə imza atan tərəflər fövqalədə vacib hallarda kordinləşmiş köməyi öhdəliklərinə götürürlər. Eyni zamanda məlumatın daimi dəyişməsini, onlardan təcili situasiyalar zamanı üçüncü dövlə üçün, göstərilmiş köməklik etsinlər

Gürcüstanın Avropa ittifaqında və agentliklərində iştirak etmək hansıki, avropa İttifaqı ilə sahələr üzrə əməkdaşlığın möhkəmlənməsinə yeni vəsaitlər yaradır

Avropa ittifaqı proqramlarında iştirak etmək gürcüstan hakimiyyətinin gücünün reformasını yerinə yetirmə prosesində, Avropa İttifaqının qanunvericiliyinə yaxınlaşmanı və başqa və başqa sektorlarda ən yaxşı Avropa təcrübəsini paylaşmaq

10. "Gürcüstan–Avropa İttifaqı asosiyası haqqında səzaiş"-in realizasiyası prosesində əmələ gələn problemlər

Gürcüstan Avropa-İttifaqı arasında siyzi disloqun möhkəmlənməsi prespektivasi

"Gürcüstan –Avropa İttifaqı asosiyası haqqında səzaiş" Gürcüstan-Avropa İttifaqının siyasi dialoqun hər sferoda ümumi maraqların , xarici və təhlükəsizlik məsələləri və Dövlət daxili reformalarını nəzərə almaqla gücləndirmək, ambisiyalı və inavator çıxış yollarını tapmaqla möhkəmlənməsini nəzərdə tutur.

"Gürcüstan –Avropa İttifaqı asosiyası haqqında səzaiş"-in yerinə yetirilmə monitoring məqsədiylə asosiyasiya şurası(Nazirlik səviyyəsində) yarandı. "Gürcüstan –Avropa İttifaqı asosiyası haqqında səzaiş"-in istifadəsi və yerinə yetirilməsinin nəzarəti monitoringindən başqa, asosiyasiya şurası səzaiş ərəfəsində yaranmış istənilən mənalı və ümumi maraqlar sferosuna daxil olunan, başqa ikitərəfli yoxsa çoxtərəfli məsələləri açıqlayır. Asosiyasiya şurasının qərarə tərəflər üçün, vacibdir.

Asosiyasiya komiteti(Nazirin müavini səviyyəsində) Asosiyasiya şurasına öz öhdəliklərini və funksiyalarını yerinə yetirməkdə kömək edəcək. Asosiyasiya komiteti eyni zamanda xüsusi forma ilə yığılacaq(ticarət komiteti) ki, səzaişin ticarət və ticarətlə əlaqədar olan hər bir məsələni açıqlayacaqlar.

Asosiyasiya komitetinə xüsusiyə yaradılmış tematik alt komitetlər kömək edəcəklər. Alt-komitətləri Dövlət xadimləri səviyyəsində yığılır və konkret sferoya aid olan məsələləri açıqlayırlar. "Gürcüstan –Avropa İttifaqı asosiyası haqqında səzaiş"-i haqqında fikirlərin dəyişilməsi məqsədi ilə , Avropaparlamentinin və Gürcüstan parlamentinin üzvlərindən ibarət olan Parlamnet Asosiyasiyası komiteti yaradıldı. Parlament Asosiyasiya komitəsi Asosiyasiya şurasındanimplementasiya ilə əlaqədar uyğun olan məlumatı tələb edə bilər. Parlament Asosiyasiyanın komitəsi Parlament Asosiyasiyasının alt-komitəsinin seçilməsini tələb edə bilər.

"Gürcüstan –Avropa İttifaqı asosiyası haqqında səzaişi" və mülkü cəmiyyət

O mühitədə nəzə almaliyq hansiki, "Gürcüstan –Avropa İttifaqı asosiyası haqqında səzaiş" -ə uyğun olaraq səzaişin implementasiyası haqqında mülki cəmiyyətin məlumatlaşdırılması və proseslərinə onları qoşmaq məqsədiylə mülkü cəmiyyətin platformasını yaratmaq nəzərə alınıb

hansıki, Avropa İttifaqı tərəfindən mülkü cəmiyyət nümayəndələri tərəfindən Avropanın iqtisadiyyatı və sosial komitəsi olmaqla və Gürcüstan tərəfindən mülkü cəmiyyətnümayəndələri tərəfindənşərq partnyorlarının mülkü cəmiyyət forumunun Avropa Platformasının nümayəndələrini olaraq yaranır. Mülkü cəmiyyət Platforması Asosiyasiya şurasının qərarıyla məlumatlandırılacaqdır. Mülkü cəmiyyət Platforması Asosiyasiya şurası üçün rekomentasiya verə bilər. 2015-ci ilin sentyabrında mülkü cəmiyyət platformasına qoşulmuş hissəsinin formalaşması hansıki, 18 nəfər üzvdən ibarətdir bitdi.

“Gürcüstan –Avropa İttifaqı asosiyası haqqında səzaiş” və Avropa İttifaqının qanunvericiliyi ilə Gürcüstan qanunvericiliyinin yaxınlaşması

“Gürcüstan –Avropa İttifaqı asosiyası haqqında səzaiş”-nin bəzi başlığının qoşması var(tam 34)hansıki, Avropa İttifaqının konkret ədalət aktları və onlarla birlikdə Gürcüstan qanunvericiliyinin yaxınlaşma vədələri verilib. Uyğun olaraq Gürcüstanın Avropa İttifaqının qanunvericiliyinə yaxınlaşma verilmiş vaxt müddətində etapla baş verəcək.

Səzaişlə Gürcüstan uyğun olan sferolarda Gürcüstanın qanunvericiliyinin Avropa İttifaqı qanunvericilliyi ilə proqreslə yaxınlaşması öhdəliyini götürür və onun keyfiyyətli implantasiyası nəzəri ilə uyğun olaraq özünün administrasiya və institusiyalı infrastrukturalarını inkişaf etdirsin. Avropa İttifaqı öz tərəfindən imkan yaratma məqsədiylə Gürcüstana uyğun olan siyasi, texniki və maddi yardım edir.

Səzaişlə təyin edilmiş məqsədlərə nail olmaq üçün, Avropa İttifaqının texniki və maddi köməkliliyi uyğun olan mexanizmin və insturmentlər vasitəsiylə yerinə yetəcək. Gürcüstan eyni zamanda Avropanın invenstisiya banklarıylə Avropa rekonstruksiyasının və inkişaf bankıyla və başqa beynəlxalq maliyyə inistutları ilə əməkdaşlığı fəallaşdıracaq.

Gürcüstanın “Gürcüstan –Avropa İttifaqı asosiyası haqqında səzaiş” –nin yerinə yetirilməsində eyni zamanda Avropa ittifaqının üzv dövlətlərinin və başqa donorların, özəl köməklik proqramları ilə köməklik edəcəklər.

“Gürcüstan –Avropa İttifaqı asosiyası haqqında səzaişi” və Gürcüstanın Abxaziya və Tsxinval bölgəsi/ Cənubi Osetiya bölgələri

“Gürcüstan –Avropa İttifaqı asosiyası haqqında səzaişi” bir tərəfdən Avropa İttifaqı ərazisində və ikinci tərəf olaraq Gürcüstanın bütün ərazisində Beynəlxalq surətdə qəbul edilmiş sərhədlərin ərəfəsində yayılır.

Səzaişi Gürcüstanın Abxaziya və Tsxinval bölgəsi/ Cənubi Osetiya regionlarına qarşı istifadə edilir hansıki, Gürcüstan Dövləti keyfiyyətli nəzarəti yerinə yetirəcək, bundan sonra Gürcüstan hakimiyyəti Dövlətin bütün ərazisində səzaişin tam implantasiyasının qeydinə qalacaq. Qeyd edilən onunla ölçüləcək ki, səzaişlə təyin edilmiş səlahiyyətliklərdən istifadə etmək üçün uyğun olan öhdəlikləri yerinə yetirmək vacibdir. Uyğun olaraq səzaiş Gürcüstanın işğal olunmuş ərazilərinə yayılacaq o zaman ki, nə vaxt ki, Gürcüstan uyğun olan öhdəlikləri bu ərazidə yerinə yetirəcək.

“Gürcüstan –Avropa İttifaqı asosiyası haqqında səzaiş”-in paraflanma “Şərq partnyorları”-nın Vilnius samitində 2013-cü ilin 29 noyabrında baş verdi.2014-cü ilin 27 iyununda imzalandı. Səzaiş imzalandıqdan sonra onun tam qüvvəyə minməsi üçün, səzaişin Gürcüstan parlamentinin, Avropa parlamentinin və Avropa İttifaqının üzv dövlətlərinin Milli parlamenti tərəfindən radifisirlənməsi lazımdır. Sonuncu Dövlət hansıki, 2015-ci ilin dekabrında Asosiyasiyanın səzaişinin radifisirlənməsini baş verdi, Belqiya idi. Bundan sonra səzaiş tam olaraq qüvvəyə mindi.

Səzaiş imzalandıqdan sonra, onun tam olaraq qüvvədə olmasına qədər, avropa İttifaqının kompendesiyası məsələlərini müffəqəti olaraq istifadə olunurdu. Müffəqəti istifadə dərin və hərtərəfli azad ticarət zonasının bir hissəsinə (malla və xitmətlə ticarət, sanitariya və fito sanitariya normaları, intellektual məsələlərin qorunması, rəqabət siyasəti və b.)aid idi, eynizamnda sahələr üzrə əməkdaşlıq bölmələrinin çoxluğu(məs. Nəqiliyyat, energetika, təbiətin qorunması vəb.) və səzaişin bir neçə bəndi(onlardan instutunal qanunlar, Gürcüstan Avropa İttifaqının siyasi dialoqlar inistutunun güclənməsi)nəzərdə tutur.

“Gürcüstan –Avropa İttifaqı asosiyası haqqında səzaiş”-nin realizasiyası məqsədiylə Gürcüstan Avropa İttifaqı Asosiyasının gündəlik qaydası qəbul edildi hansınıniki, məqsədi “Asosiyasiya haqqında səzaiş” yerinə yetirmək üçün, hazırlamaq və onun keyfiyyətli implentasiyasına imkan yartamaq. Asosiyanın gündəlik qaydası “Asosaiya haqqında səzaiş”-lə üzərinə götürülmüş öhdəliklərin prioritet məsələlərini planlaşdırmaqdan ibarətdir. 2015-ci ildən şərq partnyorlarının mülkü cəmiyyət forumunun Milli platforması ilə əməkdaşlıq formatında, mülkü cəmiyyət nümayyəndəliyinə asosiyasiyanın gündəlik qaydasını formalaşdırmasında iştirak etməyə imkan verilir.